

VLEERMUISONDERZOEK

DE BONGERD

TE DOETINCHEM

Ecologie

Rapportage vleermuisonderzoek

De Bongerd te Doetinchem

Opdrachtgever	Europa Have Rozenstraat 29 6942 WE Didam
Rapportnummer	6873.008
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	11 oktober 2019
Vestiging	Doetinchem
Opsteller	H.J.A. Bakker
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	C.C. Slemmer, BSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	4
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	4
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	6
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	7
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	8

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Europa Have opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan De Bongerd te Doetinchem.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in april 2019 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 6873.003 versie D2).

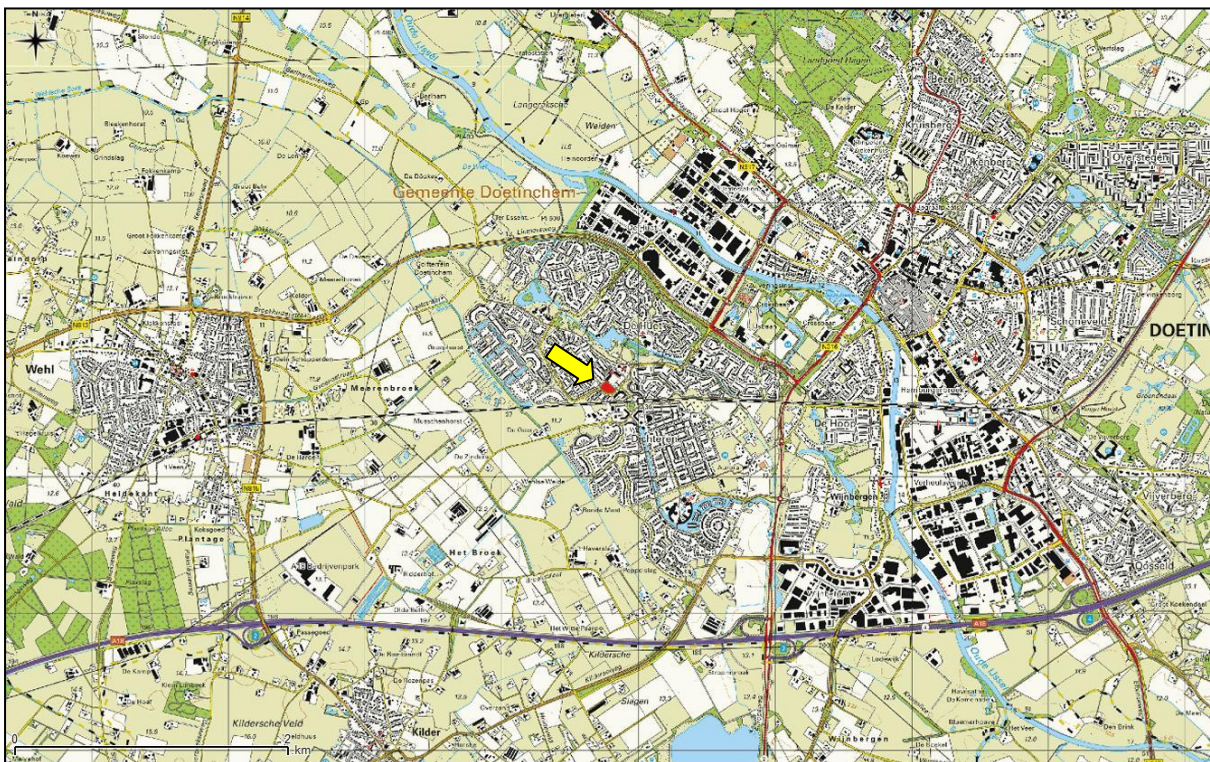
Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 6.350 \text{ m}^2$) ligt aan De Bongerd, gelegen in het westen van de kern van Doetinchem (zie figuur 1).

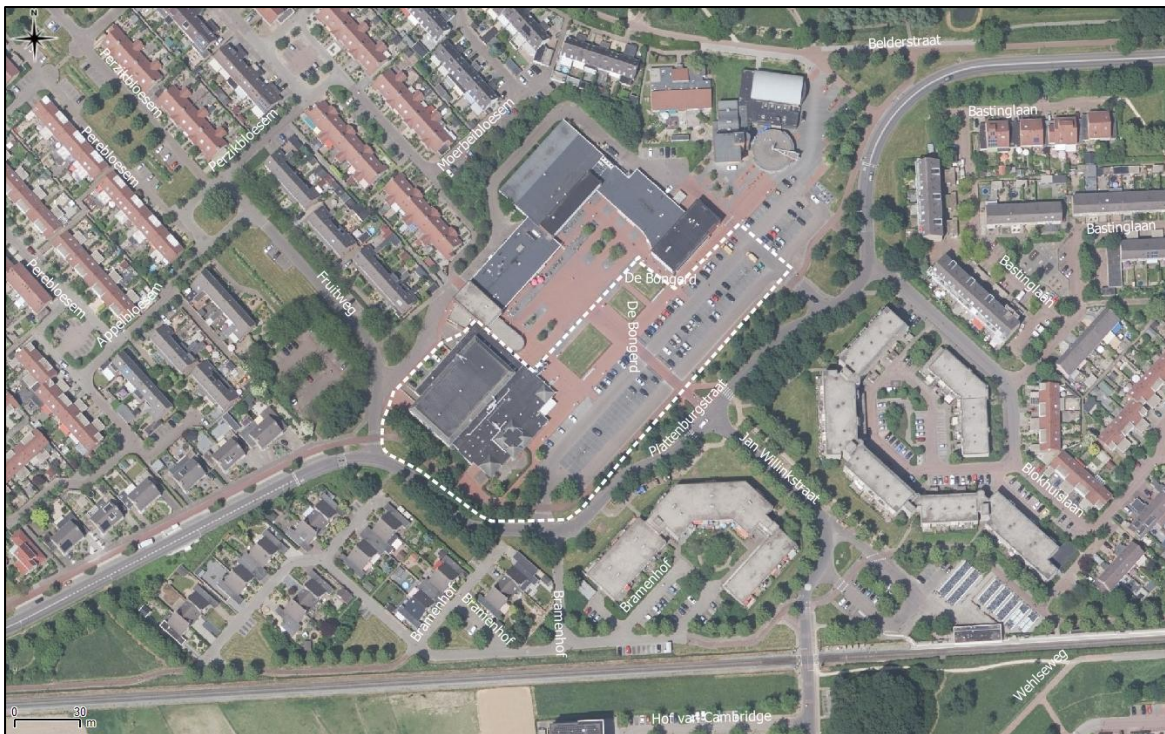
Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 214.77$, $Y = 441.66$.

Figuur 1. Topografische ligging onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft het gebouwcomplex ten zuidwesten van winkelcentrum De Bongerd en is bebouwd met een sporthal (en bijbehorende sportkantine) en een gezondheidscentrum. Het aangrenzende winkelcentrum is voor een groot deel in gebruik door de Albert Heijn. Het onbebouwd terreindeel is grotendeels verhard en in gebruik als parkeerterrein. Grenzend aan de noordwestzijde van de onderzoekslocatie, langs de Fruitweg, bevindt zich eveneens een parkeerterrein. Ook is er op de onderzoekslocatie een groenstrook met bosschages aanwezig en langs de Plattenburgstraat staan diverse laanbomen.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie weer van de onderzoekslocatie, middels foto's die genomen zijn tijdens de quickscan (rapport 6873.003).

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Het gezondheidscentrum aan de zuidzijde van het complex.

Figuur 4. Haag aan de zuidzijde van het complex.

Figuur 5. Kleine groenstrook met boschages aan de zuidwestzijde.

Figuur 6. Sporthalgebouw aan de westzijde (Platenburgstraat) en enkele vrijstaande bomen.

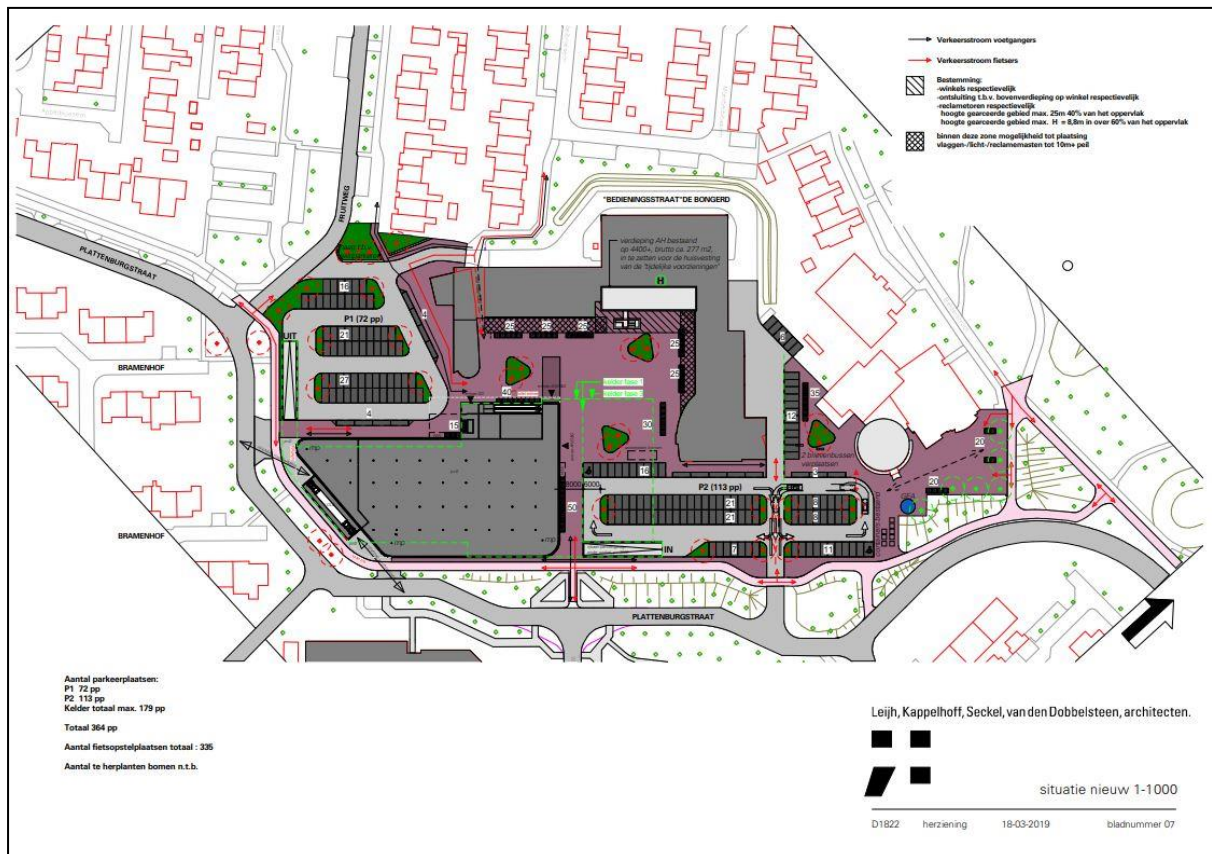
Figuur 7. Sporthalgebouw aan de noordzijde.

Figuur 8. Oostzijde met entree sporthal en sportkantine.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens de onderzoekslocatie te herontwikkelen (zie figuur 2). De bestaande bouw op de onderzoekslocatie wordt gesloopt. De nieuwbouw op de begane grond zal bestaan uit een supermarkt (Albert Heijn) met slijterij. Beneden peil komt een parkeerkelder en een wijkcentrum en sporthal met bijbehorende voorzieningen op de verdieping. De hierlangs lopende straten worden niet verlegd.

Figuur 9. Plankaart nieuwbouw De Bongerd te Doetinchem (bron: Leijh, Kappelhoff, van den Dobbelsesteen, architecten).

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er meer informatie benodigd is over het functie als verblijfplaats van vleermuizen van de bebouwing op de onderzoekslocatie.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor het onderzoek naar **vleermuizen** zijn in de periode half april tot oktober in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functie noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming.

Het totaal aantal veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van twee waarnemers per veldronde. Met vijf bezoeken is omtrent deze soortgroep voldoende zekerheid verkregen over de functie van de onderzoekslocatie. De twee veldbezoeken voor de functie van paarverblijf/baltsplaats is door één waarnemer uitgevoerd.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Pettersson D240x). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 10 °C. De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag.

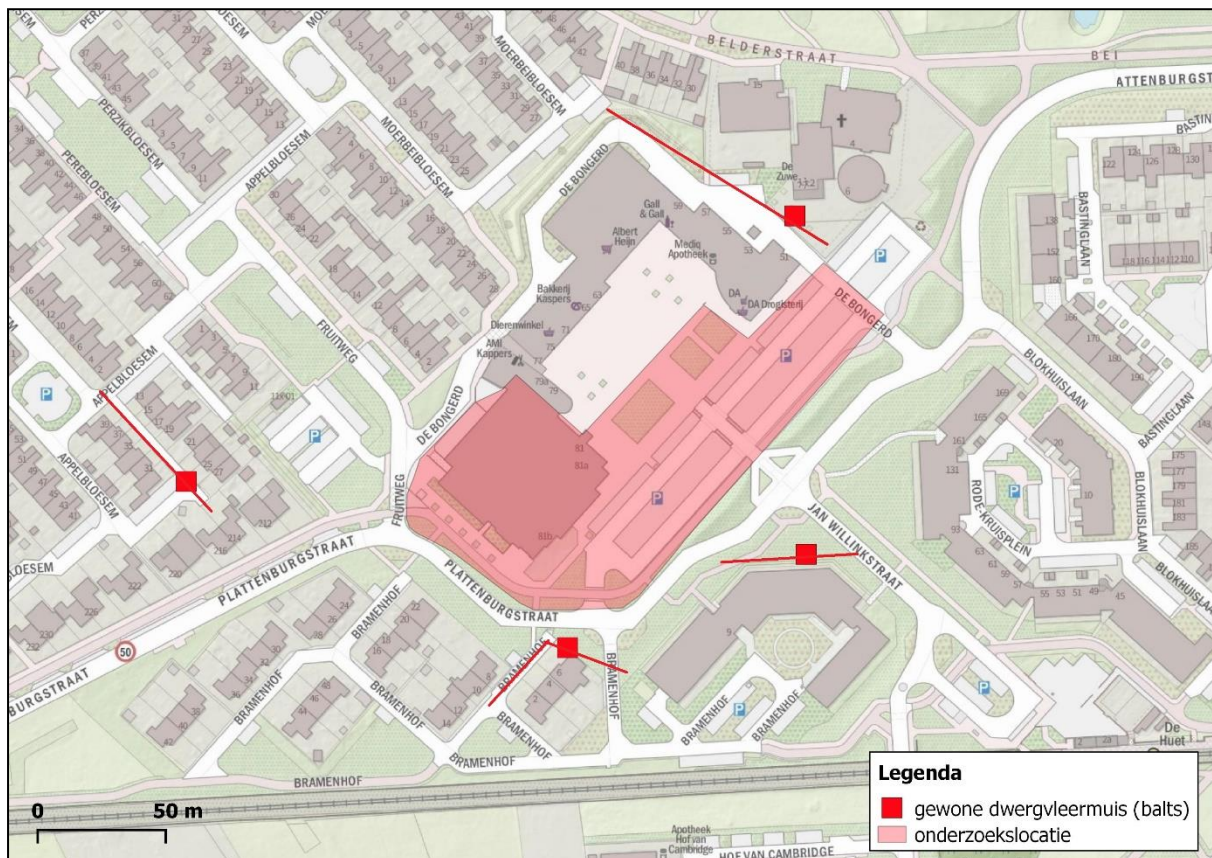
Tabel II. *Omstandigheden aanvullende onderzoeken vleermuizen*

Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
17-05-2019	03:30 - 05:36	12 °C	Bewolkt, droog, lichte wind
06-06-2019	21:50 - 23:50	18 °C	Helder, droog, windstil
07-07-2019	21:50 - 23:50	19 °C	Helder, droog, windstil
19-08-2019	21:55 - 00:10	15 °C	Bewolkt, droog lichte wind
10-09-2019	21:20 - 23:20	14 °C	Helder, droog, windstil

5 ONDERZOEKSRISULTATEN

5.1.1 Vleermuizen

In het onderzoeksgebied zijn tijdens de eerste drie rondes enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Tijdens de laatste twee rondes zijn vier baltslocaties van de gewone dwergvleermuis aangetroffen (figuur 3). De baltslocaties van de gewone dwergvleermuis zijn buiten de onderzoekslocatie aangetroffen. De rode lijnen geven de baltsterritoria weer. De baltsterritoria waren relatief kort en bevonden zich rond de gevels van bebouwing rond de onderzoekslocatie. Er werd geen binding met de onderzoekslocatie vertoond, geen van de territoria bevindt zich rond de bebouwing op de onderzoekslocatie. Bij geen van de rondes zijn in- of uitvliegende gewone dwergvleermuizen op de onderzoekslocatie geconstateerd. Tijdens geen van de veldbezoeken zijn waarnemingen van laatvlieger gedaan. Hiermee valt met voldoende zekerheid uit te sluiten dat vleermuizen de onderzoekslocatie gebruiken als verblijfplaats.

Figuur 10. Verspreiding van vleermuissoorten op basis van inventarisatie in het seizoen 2019.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Gewone dwergvleermuis/laatvlieger

Alle vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5. De verboden handelingen die van toepassing zijn op de vleermuizen betreffen het opzettelijk verstoren, doden of vangen van de dieren en het beschadigen of vernielen van de rust- en voortplantingsplaatsen.

Vleermuizen maken geen gebruik van de onderzoekslocatie als rust- of voortplantingsplaats. Er zullen dus geen overtredingen op de Wet natuurbescherming plaatsvinden. Een ontheffing op artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Europa Have een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan De Bongerd te Doetinchem.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens de onderzoekslocatie te herontwikkelen. De bestaande bouw op de onderzoekslocatie wordt gesloopt. De nieuwbouw op de begane grond zal bestaan uit een supermarkt (Albert Heijn) met slijterij. Beneden peil komt een parkeerkelder en een wijkcentrum en sporthal met bijbehorende voorzieningen op de verdieping. De hierlangs lopende straten worden niet verlegd.

Functie onderzoekslocatie voor vleermuizen

Tijdens het onderzoek naar vleermuizen zijn enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Tijdens de laatste twee rondes zijn daarnaast nog vier baltende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Geen van deze vleermuizen vertoonde binding met de onderzoekslocatie. Er zijn geen laatvliegers waargenomen. Hiermee valt met voldoende zekerheid uit te sluiten dat de onderzoekslocatie een verblijfsfunctie heeft voor vleermuizen.

Conclusie

Er zijn geen beschermde functies van vleermuizen op de onderzoekslocatie aanwezig. Vanwege het ontbreken van beschermde functies onder de Wet natuurbescherming, zijn verdere vervolgstappen niet noodzakelijk.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

